

MEMORIA DE ACTIVIDADES

Persoal bolseiro e voluntariado da Oficina de Medio Ambiente

Curso 2018/2019

Oficina de Medio Ambiente

UNIVERSIDADE DA CORUÑA

VICERREITORIA DE ECONOMÍA, INFRAESTRUTURAS E SUSTENTABILIDADE

→ **REDACCIÓN:**

Icía Abella González

Román Blanco Vilas

Ana Cabido Cid

Lucía do Chamorro Rodríguez Fornos

Blanca Díaz-Pache Devesa

Eva María Doce Uzal

Belén Feal Cabezón

Rosa Fernández Dapena

Adrián Fernández Pico

Carmen Patricia Fuentes Martín

Sabela Martínez Blanco

→ **DESEÑO E MAQUETACIÓN:**

Sabela Martínez Blanco

→ **COORDINACIÓN:**

Verónica Torrijos Pérez, técnica ambiental da OMA.

→ **DIRECCIÓN:**

Manuel Soto Castiñeira, Director da Oficina de Medio Ambiente da UDC.

→ **EDITA:**

Oficina de Medio Ambiente, Vicerreitoría de Economía, Infraestruturas e Sustentabilidade. Universidade da Coruña

→ **AGRADECIMIENTO:**

Servizo de Asesoramento e Promoción do Estudiante (SAPE)

Vicerreitoría de Estudiantes, Participación e Extensión Universitaria (VEPEU)

ÍNDICE:

1. Coordinación e Responsabilidades

- 1.1. A Oficina de Medio Ambiente (OMA)
- 1.2. Organización do persoal bolseiro
- 1.3. Recoñecemento de créditos
- 1.4. Voluntariado ambiental

2. Divulgación da OMA

- 2.1. OMA nas redes sociais

3. Movilidade Sustentábel

- 3.1. Servizo de préstamo de bicis
- 3.2. Reto 30 días en bici
- 3.3. Aforador do acceso ciclista ao Campus de Elviña

4. Monte da Fraga

- 4.1. Proxecto de Custodia do Territorio
- 4.2. Actividades

5. Residuos

- 5.1. Visitas guiadas á Planta de Tratamento de Residuos de Nostián
- 5.2. Semana Europea de Prevención de Residuos
- 5.3. Áreas de compostaxe na UDC
- 5.4. Caracterización dos residuos dos Campus Elviña e A Zapateira

6. Febreiro Ambiental 2019

- 6.1. Introducción
- 6.2. Conferencias
- 6.3. Obradoiros
- 6.4. Manchando as mans
- 6.5. Ciclo de cinema e exposicións

7. Campañas de Aforro de Auga, Enerxía e Papel

- 7.1. Aforro de auga na UDC e ecoauditorías
- 7.2. Aforro de papel na UDC

8. Outras Actividades

- 8.1. Proxecto Ríos e Limpeza simultánea de ríos
- 8.2. Fornos solares e VII Encontro solar
- 8.3. Presentación ao Reto circular universitario Ecoembes
- 8.4. I Edición dos Premios UDC Sustentabilidade
- 8.5. Hortas: Renovación hortas comunitarias UDC e parcela da OMA

9. Programa Green Campus

10. Cronograma, participación e avaliación das actividades

- 10.1. Cronograma
- 10.2. Participación
- 10.3. Avaliación

11. Novas da OMA nos medios de comunicación

1. Coordinación e Responsabilidades

Oficina de Medio Ambiente
UNIVERSIDADE DA CORUÑA

VICERREITORIA DE ECONOMÍA, INFRAESTRUTURAS E SUSTENTABILIDADE

1.1. A Oficina de Medioambiente

A Oficina de Medio Ambiente da Universidade da Coruña (OMA-UDC) é un servizo que depende da Vicerreitoría de Economía, Infraestruturas e Sustentabilidade. Atópase situada no edificio Xoana Capdevielle, no campus de Elviña. A OMA participa na coordinación e realización de diferentes actuacións de tipo ambiental na UDC. Os seus obxectivos encádranse en dous eidos prioritarios: a xestión ambiental e a sensibilización e participación da comunidade universitaria nas cuestións relacionadas co medio ambiente. As actuacións da OMA poden enmarcarse nos seguintes bloques temáticos:

- a. Información e divulgación ambiental nos campus da UDC
- b. Participación e corresponsabilidade ambiental
- c. Proxectos sectoriais relacionados coa xestión e a sustentabilidade ambiental

1.2. Organización do persoal bolseiro

No presente curso houbo un total de 12 persoas bolseiras, contando con 2 a dedicación completa a OMA procedentes de Facultade de Ciencias (Química) e ETSE Camiños, Canais e Portos; e as 10 restantes asociadas aos seguintes centros Green Campus: ETS Arquitectura, EU Arquitectura Técnica, Facultade de Ciencias (Biología), ETSE Camiños, Canais e Portos, Facultade de Ciencias da Educación, Facultade de Dereito (e Facultade de Economía e Empresa), ETS Náutica e Máquinas, Facultade de Fisioterapia, Facultade de Ciencias da Saúde, Campus de Ferrol.

Tanto os bolseiros e bolseiras asingandos a OMA como a Green Campus son seleccionados polo Servizo de Asesoramento e Promoción do Estudiante (SAPE) e a Vicerreitoría de Estudantes, Participación e Extensión Universitaria (VEPEU).

O persoal bolseiro asignado a Green Campus distribúe a súa dedicación nun 50% a actividades da OMA e noutro 50% a actividades do propio centro, aproximadamente. Esta memoria reférese unicamente ás primeiras.

No que respecta á coordinación do persoal bolseiro nas actividades xerais da OMA, esta foi levada a cabo entre o Director da OMA, Manuel Soto, e a técnica ambiental da OMA, Verónica Torrijos. En setembro tivo lugar unha primeira reunión a modo de presentación no edificio Xoana Capdevielle, onde se explicaron os puntos relevantes de organización e o reparto de tarefas.

Formouse así unha equipa multidisciplinar, con bolseiras e bolseiros procedentes de diferentes titulacións, mais con un obxectivo común: facer da UDC un lugar mais sustentábel e promover actividades e hábitos respectuosos co medio ambiente.

Para o bo funcionamento do grupo mantivéronse dúas canles principais de comunicación:

- Presencial: reunións semanais no Ed. Xoana Capdevielle. Trátase da principal vía de comunicación, onde se expoñen as actividades en previsión, reparto de tarefas, posta en común de dúbidas, propostas e achegas sobre temas medioambientais de actualidade.
- Telemática: vía grupo de mensaxería instantánea e de correo electrónico, utilizado para concreción de tarefas, e difusión instantánea, entre o grupo e coas redes sociais da OMA.

As tarefas habituais e continuadas ao longo do curso son as seguintes:

- **Divulgación.** Xestión do correo electrónico, blogue e redes sociais, divulgación e inscricións en actividades, avaliación de enquisas. No presente curso creáronse contas de Instagram para algúns centros Green Campus
- **Compostaxe.** Seguemento de parámetros de calidade nas áreas asociadas aos campus de Elviña, A Zapateira e Oza
- **Biodiversidade.** Mantemento e xestión do Monte da Fraga, en convenio co Concello de A Coruña.
- **Green Campus.** Campañas de aforro de auga, enerxía e papel, xestión de residuos no centro, exposicións, etc., en función da situación do centro.

- **Proxecto Educando para a Sustentabilidade**, coa colaboración da Fundación Alcoa (www.alcoa.com/foundation).

O persoal bolseiro da OMA participou nestas actividades seguindo o plan de formación e a convocatoria de bolsas da da VEPEU.

1.3. Recoñecemento de créditos

Todas actividades da Oficina de Medio Ambiente están acollidas ao recoñecemento académico de créditos.

Este recoñecemento ven recollido na Normativa de Recoñecemento e Transferencia de Créditos para Titulacións Adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (EEES), de acordo coa normativa sobre recoñecemento de créditos aprobada polo Consello de Goberno do 21 de xullo de 2016. Nesta Resolución reitoral da UDC establécese que as actividades formativas en programas de educación para a sustentabilidade recoñecerán 1 crédito por cada 10 horas de formación nas actividades da OMA, para o estudiantado de grao na UDC.

1.4. Voluntariado ambiental

Dende o curso 2016/17, mediante un acordo de colaboración coa Oficina de Cooperación e Voluntariado (OCV) da UDC, pódese contar con persoal voluntario da OMA de modo continuado ao longo do curso académico, máis aló da participación en actividades puntuais.

No curso 2018/2019 o voluntariado ambiental estivo composto por varias persoas que asistiron de modo estable as actividades ofertadas pola OMA, e por 2 persoas que mostraron interese na xestión de residuos, facéndose cargo do seguimento e mantemento da área de compostaxe asociada ao comedor de Ciencias no Campus da Zapateira.

Para facerse voluntaria/o ambiental da UDC, é recomendábel informase sobre o Programa de Actividades nas que se pode participar, para elixir aquelas que mais se adapten aos intereses e dispoñibilidades da persoa. Dispónse tanto de actividades continuadas, como poden ser o mantemento das áreas de compostaxe, ou tamén actividades puntuais como a organización e/ou participación de obradoiros de temática ambiental. Tamén é posíbel presentar un proxecto de voluntariado ambiental para levar a cabo nos Campus da UDC.

O obxectivo deste programa é fomentar a participación de toda a comunidade universitaria na mellora ambiental das actividades e dos espazos nas que se realizan . Así é que o programa vai dirixido a toda a comunidade universitaria: PAS, PDI e estudantado, e aberto á cidadanía en xeral. Toda a información do Voluntariado Ambiental na UDC na seguinte ligazón:

www.udc.es/gl/sociedade/medio_ambiente/voluntariado/

Encontro solar na UDC

Cociña solar

Caixas niño

Proxecto Ríos

Limpeza de praias

Reforestación

2. Divulgación da OMA

Ao longo do curso 2018/2019, a OMA continuou co proxecto posto en marcha anos atrás para que esta oficina tivese un espazo propio na internet, máis alá da páxina oficial da Universidade da Coruña, e coa axuda das redes sociais isto é posíbel.

As redes sociais utilízanse cada vez máis como plataformas polas que se dá a coñecer unha nova, unha idea, un produto ou un proxecto, xa que o alcance do mesmo e a difusión poden ser maiores que cos usos de outras técnicas (como o pegado de cartaces, reparto de trípticos informativos, etc), porque as persoas usuarias das redes son cada vez máis numerosas e activas.

A Oficina do Medio Ambiente informa das actividades propostas por nos mesmos e as actividades doutras institucións dedicadas ao medio ambiente, para que o estudantado e membros da universidade se acheguen á actualidade ambiental, tomen conciencia das problemáticas ambientais, e se animen a participar nas actividades.

É por isto que a OMA conta con contas nas diferentes redes sociais, como son :

★ **Blogue da Oficina**

Onde se publican as convocatorias e as crónicas das actividades, as memorias Green Campus e as novas máis interesantes para toda a comunidade

www.medioambienteudc.blogspot.com.es

★ **Facebook**

Onde se comparten as actividades para facilitar que sexan coñecidas polo estudantado

<https://www.facebook.com/Oficina-de-Medio-Ambiente-UDC-118001034938740/>

★ **Twitter**

Onde se conta a actualidade da Oficina, da Universidade e de temas relacionados co medio ambiente

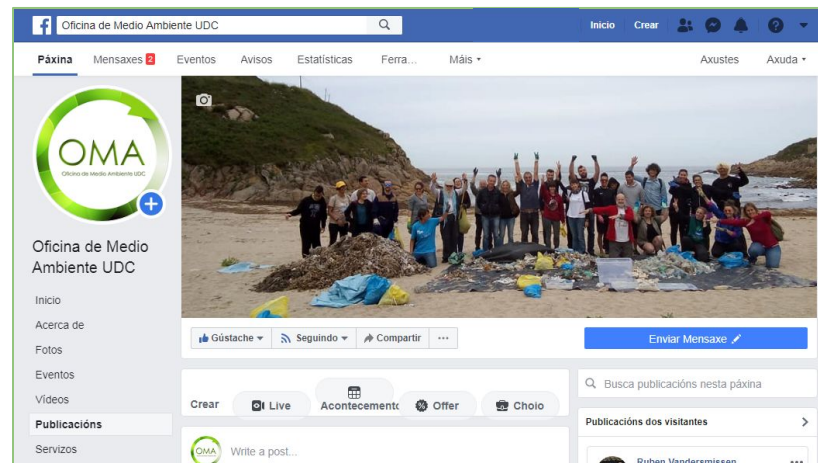
https://twitter.com/OMA_UDC

★ **Instagram**

Comparte contido similar ao de Facebook, pero con mellor edición de imaxes e videos en directo

<https://www.instagram.com/bolseirasoma>

Memoria de actividades da OMA 18-19

En Facebook, o número de seguidores aumentou con respecto ao ano pasado un 18 %. En twitter, máis dun 20 % e Instagram un 55 %.

Red social	Seguidores
Facebook	1411 (1167)
Instagram	106 (48)
Twitter	645 (513)

Con estes datos, podemos dicir que o aumento de usuarios e visitas ás nosas redes, segue a tendencia positiva do curso pasado.

As publicacións no Facebook coas que a máis xente chegamos, móstranse na seguinte imaxe, A publicación que máis éxito tivo en Facebook foi a folga do 15 de Marzo, Friday4future. No blogue da Oficina a entrada máis vista foi a “*De novo, imos limpar a praia de Bens*”, cunha visualización de 189 persoas. No blogue publícanse aquelas noticias relacionadas con actividades que realizamos ou aquelas que teñen un vínculo moi grande co papel da Oficina e a UDC.

	FRIDAY4FUTURE: FOLGA 15 DE MARZO #Fridays4Future é un movemento que comezou en			1,8K	
	A OMA súmase á DESEUCALIPTIZACIÓN SIMULTÁNEA, e ti? O día 21, celebra connosco o Día			1,1K	
	Elaboración de xabón con aceite usado, inscíbete na ligazón:			1,2K	

Facebook, twitter e instagram están sincronizados para que todas as redes sexan actualizadas ao mesmo tempo. Ademais destas ferramentas, a través dos diferentes correos electrónicos da Oficina (oma@udc.es e oma2@udc.es), dedicámonos a xestionar as diferentes actividades proxectadas, transmitimos a toda a comunidade universitaria a información sobre as actividades e os requisitos para participar nelas, e poñémonos en contacto con diferentes institucións e organizacións sociais e ambientais.

3. Mobilidade sustentábel

O Plan de mobilidade e espazo público é promovido pola Universidade de A Coruña desde o ano 2010, favorecendo e difundindo a importancia dos medios de transporte non motorizados, antepoñendo ao peón e outros medios como a bicicleta fronte ao uso do vehículo privado, seguidos do transporte público ou desprazamentos partillados. Isto sitúa á UDC coma unha institución exemplar á hora de construír un campus universitario sustentábel, comprometida coa conservación e mellora do ambiente e consciente dos beneficios éticos, sociais, culturais e económicos que isto supón, promovendo entre todos os seus membros unha actitude responsábel e respecto do noso entorno

3.1. Servizo de préstamo de bicis

O Servizo de préstamo de bicicletas é un servizo incluído no Plan de mobilidade sustentábel da UDC, ofrecendo a través da OMA a disposición do estudantado e de persoal PAS e PDI, facilitando así o acceso a unha bicicleta a aquelas persoas interesadas en facer uso da mesma para se desprazar aos centros universitarios promovendo o emprego da bicicleta como medio de transporte sostíbel.

Durante o curso 2018-19 empréstáronse 85 bicicletas, para os campus de Coruña e Ferrol. Toda a información sobre este servizo pódese atopar na páxina web da OMA-UDC e na seguinte ligazón:

www.udc.es/sociedade/medio_ambiente/bicis/

3.2. Reto 30 días en bici

A Universidade da Coruña sumouse por primeira vez no mes de abril de 2019 ao *Reto 30 Días en Bicicleta*, promovido por Cliclo-Green. Esta é unha campaña de promoción do uso cotián da bicicleta que se desenvolve cada mes de abril desde 2014. A iniciativa fomenta o uso da bicicleta para impulsar o hábito de transporte sustentable.

Para participar no reto so foi necesario descargar unha app gratuíta e pedalar! O reto contou con incentivos de agasallos para as persoas que conseguiron cumprilo, de modo que a maior número de km percorridos en achegarse nos desprazamentos cotiás á Universidade, maiores posibilidades de obter un agasallo. <https://www.reto30diasenbici.com/>

Este ano participaron un total de 22 universidades. A UDC conseguiu posicionarse no **4º posto**, cun total de 3042 km percorridos e 760 kg de CO2 aforrado. A participación foi de 60 ciclousoarios/as.

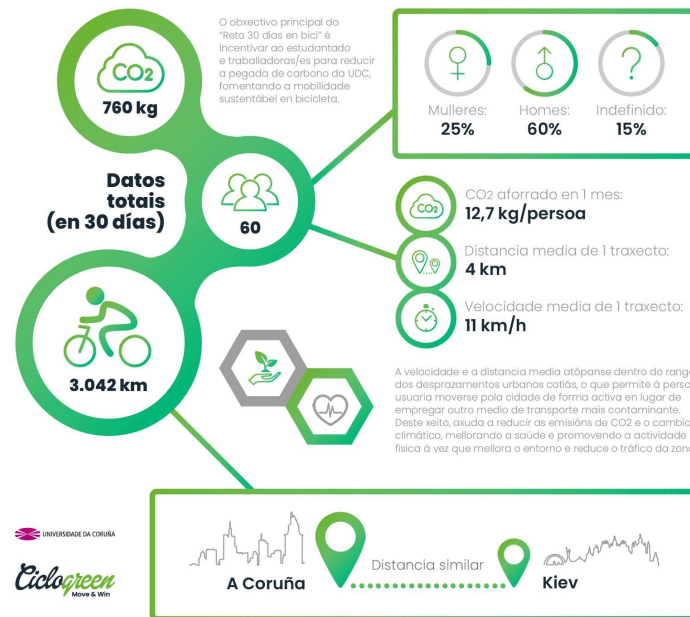
RANKING DE UNIVERSIDADES

🚲 Km totales: 50545

🌳 Kg CO2 ahorrados: 12636

 UNIVERSITAT DE VALÈNCIA 1º Puesto 17383 km	 UCA Universidad de Cádiz 2º Puesto 3294 km	 UNIVERSIDAD DE MURCIA CAMPUS SOSTENIBLE 3º Puesto 3282 km	 UNIVERSIDADE DA CORUÑA 4º Puesto 3042 km	 UAB Universitat Autònoma de Barcelona 5º Puesto 2920 km
---	--	--	---	---

Resultados do Reto 30 días en bici:

3.3. Aforador do acceso ciclista ao campus de Elviña

O aforador *Urban* está destinado á análise da evolución temporal da utilización do principal acceso ciclista ao campus de Elviña da Universidade da Coruña. O equipo utiliza un sensor doppler de radar que non afecta á circulación. Está prevista a súa instalación nun poste xunto ao carril para bicicletas e dispón de panel solar o que permite o seu emprego de forma permanente.

Os resultados que se obteñan analizaranse para determinar os factores que están a influír no grao de utilización do modo ciclista, tales como as circunstancias meteorolóxicas, a situación dos modos alternativos (vehículo privado, transporte público, etc.) ou a posta en servizo de infraestruturas para bicicletas tanto no campus como nos accesos.

Os datos obtidos empregaranse nunha tese doutoral acerca dos factores que influen na elección da bicicleta para a mobilidade obrigada, en desenvolvemento dentro do Grupo de Investigación en Ferrocarrís e Transportes da UDC.

Nesta investigación están a analizarse mediante técnicas estatísticas como están a afectar ao uso da bicicleta na Coruña aspectos como a precipitación, a temperatura, o vento, os desniveis dos percorridos ou as progresivas aperturas de tramos de carril reservado a mobilidade ciclista. A finalidade última da investigación é a análise de posibles medidas de potenciación do modo ciclista para a mobilidade cotiá da comunidade universitaria, diminuindo a pegada ecolóxica asociada e favorecendo un campus máis sustentable.

4. Monte da Fraga

O Monte da Fraga, un espazo forestal situado entre as facultades de Ciencias e Filoloxía, pasou de ser un espazo descoidado, con exceso de eucaliptos e sen xestión silvícola, a converterse nun lugar de referencia na UDC para o desenvolvemento de actividades ao aire libre e para a experimentación e investigación ligada principalmente á Facultade de Ciencias. Reforestacións participativas con especies forestais autóctonas, eliminación de especies exóticas invasoras, mapeo de especies e inventarios de biodiversidade son algunhas das actividades levadas a cabo.

Durante o presente curso 2018/2019 púxose en marcha o “Roteiro do Monte da Fraga”, constituído balizas con paradas clave interpretativas que guían o percurso polo Monte. Esta sinalización está composta por 20 balizas con un código QR que dirixe ao blogue do Monte da Fraga e estende a información: <https://basededatosmontedafraga.wordpress.com/>

4.1. Proxecto de custodia do territorio

A Custodia do Territorio é unha estratexia de conservación definida pola Lei 42/2007, de 13 de decembro, do Patrimonio Natural e da Biodiversidade, segundo a cal as Administracións Públicas fomentarán a custodia do territorio mediante acordos entre entidades de custodia e propietarios de fincas privadas ou públicas que teñan por obxectivo principal a conservación do patrimonio natural e a biodiversidade.

Exemplo disto é a colaboración coa UDC dos colectivos ecoloxistas ADEGA e HABITAT, que están a contribuír coa realización de diferentes actividades de estudo e conservación do espazo do Monte da Fraga.

Este proxecto de conta ademais coa colaboración entre a Universidade e o Concello da Coruña, a cal se reflicte no “Convenio específico de colaboración entre o Concello da Coruña e a Universidade da Coruña para a execución do proxecto de custodia e voluntariado ambiental no Monte da Fraga”, asinado en outubro de 2017, e renovado no ano 2018.

A memoria do presente curso pode consultarse no seguinte documento:

https://www.udc.gal/export/sites/udc/sociedade/medio_ambiente/_galeria_down/otros/Memoria-Monte-da-Fraga-2018.pdf_2063069239.pdf

4.2. Actividades

As actividades de educación ambiental e voluntariado no Monte da Fraga, co obxectivo de promover o coñecemento e a concienciación sobre a conservación da biodiversidade, así como facer o coidado e mantemento do monte, con asesoramento das entidades de custodia especialistas na conservación e posta en valor dos recursos naturais.

As actividades de educación e voluntariado ambiental constaron de unha charla explicativa/conferencia, un roteiro-visita e/ou un obradoiro no Monte da Fraga. Os traballos concretos que se desenvolveron seguindo o previsto no Convenio específico de colaboración entre o Concello da Coruña e a UDC, así como as datas en que se realizaron móstranse na seguinte táboa:

DATA	ACTIVIDADE	ENTIDADE
18/10/2018	Conferencia Especies Exóticas Invasoras: Xestión baseada no coñecemento das plantas	Desbromonte.org
23/10/2018	Obradoiro demostración de metodoloxía de actuación sobre flora exótica invasora	Desbromonte.org
25/10, 15/10, 05/12/2018	Campo de traballo: Mapeado de EEI; Eliminación de flora exótica invasora	ADEGA
21/10/2018	Roteiro e Bioibltz no Monte da Fraga	GN Hábitat
27/11/2018	Noite dos morcegos	Sorex
13/12/2018, 20/12/2018	Reforestación participativa e posta en valor da Charca	ADEGA
Novembro 2018	Elaboración de textos para o contido dos códigos QR das balizas do Monte da Fraga	ADEGA
Decembro 2018	Colocación das balizas indicadoras do Roteiro do Monte da Fraga	Terra Viva
07/02/2019	Xornada de reforestación e coidado da charca	ADEGA
21/03/2019	Deseucaliptización simultánea	Cousa de Raíces
22-26/04/2019	Semana da Terra: Seguimento das EEI e limpeza de lixo	OMA

❖ *Conferencia de Especies Exóticas Invasoras (EEI): Xestión baseada no coñecemento das plantas*

Lugar e data: Facultade de Ciencias, 18/10/2018

A cargo do responsable de Desbromonte.com e de Plantasinvasoras.org, D. Dominique Roux.

Ao acto asistiron unhas 35 persoas, entre elas persoal traballador da empresa concesionaria da xardinería nos campus da UDC, ademais do alumnado e profesorado da área de Ciencias.

Con dita conferencia, o relator fixo visíbel a problemática das plantas exóticas invasoras, que se caracterizan por ter un rápido crecemento e grande capacidade de dispersión, ademais de que unha vez teñen colonizada unha zona, desprazan á flora autóctona, degradan os hábitats naturais e provocan a perda de biodiversidade.

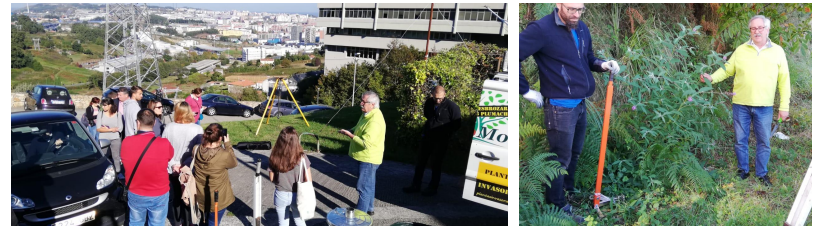

❖ *Demostración de metodoloxías de actuación sobre as Especies Exóticas Invasoras*

Lugar e data: Facultade de Ciencias, 23/10/2018

A cargo do persoal de Desbromonte.com

Tratouse de unha xornada eminentemente técnica, dirixida a un grupo reducido de participantes, un total de 16, procedentes de varias empresas de xardinería e tamén do ámbito académico da UDC. Na xornada levouse a cabo unha demostración práctica das posíbeis metodoloxías de actuación para a erradicación de EEI, fomentando unha xestión baseada no coñecemento das plantas e as súas características. Presentáronse diferentes ferramentas manuais adaptadas de forma específica á tipoloxía e sistema radicular de cada especie, facilitando o arrinque de raíz efectivo.

❖ Mapeado de EEI no Monte da Fraga

Lugar e Data: Monte da Fraga, 25/10/2018

A cargo de: Equipa de educación ambiental de ADEGA

Un grupo de 7 persoas voluntarias da UDC e 3 persoas especialistas desenvolveron o mapeado das principais especies de flora exótica invasora que aparecen no Monte. A actividade de campo desenvolveuse co apoio de guías de identificación, mapas e roteiros sistemáticos a seguir para a correcta mostraxe. Así mesmo, unha persoa da organización dedicouse a xeolocalizar as EEI grazas a unha aplicación móbil.

❖ Eliminación de flora exótica invasora

Lugar e Datas: Monte da Fraga, 15/11/2018, 05/12/2018

A cargo de: Equipa de educación ambiental de ADEGA

Nas dúas xornadas de eliminación de EEI participaron un total de 20 persoas voluntarias da UDC, entre elas persoal bolseiro da OMA e estudantado de diferentes centros. O traballo de campo levouse a cabo con axuda de ferramenta manual. Nas xornadas fíxose fincapé en tres das principais especies que aparecen no Monte da Fraga, e que son tamén moi problemáticas a nivel galego: herba da pampa (*Cortaderia selloana*), planta das bolboretas (*Buddleja davidii*) e acacia negra (*Acacia melanoxylon*).

❖ **Roteiro e Bioblitz:** descuberta da biodiversidade no Monte da Fraga

Lugar e Data: Monte da Fraga, 21/10/2018
A cargo de: Grupo Naturalista Hábitat

Esta actividade contou coa participación de 25 persoas colaboradoras na identificación da fauna e flora coa axuda de expertos naturalistas. Na actualidade o Monte da Fraga ten rexistradas cerca de 400 especies.

Os expertos naturalistas mostraron as claves para identificación de especies, sensibilizando en canto ao seu valor como parte dos ecosistemas. A listaxe de Inventario da biodiversidade do Monte da Fraga pode visitarse na seguinte ligazón:

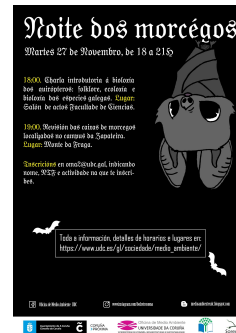
https://www.udc.es/export/sites/udc/galeria_down/sociedade/medio_ambiente/restauracion_forestal/PROXECTO_CUSTODIA_MONTE_FRAGA.pdf_2063069239.pdf

❖ **Noite dos morcegos**

Lugar e Data: Facultade de Ciencias e Monte da Fraga, 27/11/2018
A cargo de: Xosé Pardavila, de Sorex ecoloxía e medioambiente S.L.

A conferencia levou o título de *Introdución á bioloxía dos quirópteros: folklore, ecoloxía e bioloxía das especies galegas*, á que asistiron unhas 35 persoas. O relator expuxo numerosos aspectos destes animais, desde a súa etimoloxía, anatomía, diversidade e factores de ameaza, entre os que destacan a actividade de parques eólicos (mortalidade directa ademais de destrución de hábitats), seguido da eliminación de bosques autóctonos, os incendios forestais e os tratamentos fitosanitarios. Ao finalizar a charla, desprazámonos ata o Monte da Fraga para facer unha revisión das caixas de morcegos situadas polos arredores do campus da Zapateira.

❖ **Reforestación participativano Monte da Fraga e posta en valor da súa Charca**

Lugar e Datas: Monte da Fraga, 13/12/2018 e 20/12/2018
A cargo de: equipa de Educación Ambiental de ADEGA

Nas xornadas distribuídas en diferentes quendas de traballo voluntario, contou-se coa participación de 15 persoas, todas estudantes da UDC procedentes de diferentes titulacións. Escolleuse unha área do Monte da Fraga pouco vexetada, con unha importante pendente e onde se atopa situada a charca, construída no 2014. O obxectivo foi mellorar este espazo, favorecer a recuperación de bosque autóctono e coidar a charca. As especies escollidas para a plantación foron alvedros (*Arbutus unedo*), 4 variedades de figueiras (*Ficus carica*), e loureiros (*Laurus nobilis*), estes últimos dispostos en liña co obxectivo de crear unha sebe amortecedora entre a estrada e o monte. Escolléronse estas especies por ser autóctonas e medrar en condicións extremas.

❖ **Roteiro do Monte da Fraga: colocación de balizas de sinalización e códigos QR interpretativos das paradas**

Lugar e Datas: Gabinete e Monte da Fraga, nov.-dec. 2018
A cargo de: ADEGA e Terra Viva

<https://basededatosmontedafraga.wordpress.com/>

O Monte da Fraga conta con un panel explicativo localizado na Praza da Fraga desde o ano 2017, onde se mostran os sendeiros que se poden seguir polo Monte. No seguinte paso de balizar estes sendeiros decidiuse dotar de contido a cada parada, incorporando un texto interpretativo en cada baliza, con un código QR que dirixe a un blogue específico do Monte da Fraga.

Os puntos de interpretación son os seguintes:

1. A Praza da Fraga. Punto de saída, onde se encontra o panel interpretativo elaborado no curso 2016/2017.
2. Depuradora natural de augas residuais
3. (baliza atallo)
4. O Monte da Fraga foi sempre así?
5. Zona de matogueira
6. Árbores autóctonas
7. Muros e valados
8. Eucaliptal vs. árbores autóctonas
9. O solo
10. A paisaxe
11. (baliza atallo)
12. Árbores con froito
13. Manancial
14. Fentos
15. Plantas exóticas invasoras
16. Ecosistema de pradería
17. Charcas con vida
18. Quen anda aí?
19. Custodia do territorio
20. Compostaxe comunitaria de comedores da UDC e horta

❖ *Xornada de reforestación e coidado da charca do Monte*

Lugar e Datas: Monte da Fraga, 07/02/2019

A cargo de: equipa de Educación Ambiental de ADEGA

Coa motivación do voluntariado ambiental, 8 participantes contribuíron á mellora do espazo do Monte da Fraga onde se localiza a Charca construída para favorecer a biodiversidade do lugar. As tarefas consistiron en continuar coa plantación de loureiros (*Laurus nobilis*) na sebe de amortecemento ou

filtro verde entre a estrada e o monte, e en facer estaquillado de salgueiro (*Salix spp.*) nas marxes da charca, co obxectivo de crear zonas de sombra nas épocas estivais e facer achega de materia orgánica.

❖ Deseucaliptización simultánea

Lugar e Datas: Monte da Fraga, 21/03/2019
A cargo de: voluntariado da rede Cousa de Raíces

Cousa de Raíces é unha iniciativa que ten como obxectivo a defensa do bosque autóctono galego. Como membro de Cousa de raíces, a OMA sumouse a esta convocatoria no Día Mundial da Árbore, co obxectivo de chamar a atención sobre a urxencia de conservación dos bosques galegos fronte o impacto negativo e a expansión descontrolada de plantas exóticas invasoras, como o eucalipto, o plumacho ou a acacia.

A xornada tivo lugar en diferentes lugares de Galiza, sumando mais de 360 participantes de Comunidades de Montes, agrupacións culturais e outras entidades, e conseguindo a eliminación de **máis de 205.000 exemplares** de eucaliptos e acacias. Velaquí a publicación de Cousa de Raíces:

<https://cousaderaices.wordpress.com/2019/03/26/a-i-deseucaliptizacion-simultanea-conseguiu-eliminar-uns-75-000-eucaliptos-e-acacias/>

❖ Xornada de seguimento das especies exóticas invasoras no monte da fraga e limpeza de lixo do campus da Zapateira

Con motivo da celebración da Semana da Terra, o persoal bolseiro da OMA xunto con voluntariado ambiental da UDC, desenvolveron estas dúas actividades:

- Eliminación dos rebrotes de herba das bolboretas (*Buddleja davidii*) e plumacho (*Cortaderia selloana*) localizadas no extremo do Monte da Fraga ao carón da Fac. de Ciencias.
- Limpeza de lixo no campus da Zapateira. O desbroce do Campus deixou á vista abundante lixo, motivo polo que se organizou a xornada de sensibilización e chamamento cívico ao depósito do lixo nos contedores adecuados, quedando expostos os mais de 11kg de lixo recollido.

5. Residuos

5.1. Visitas guiadas á *Planta de Tratamento de Residuos de Nostián (A Coruña)*

Incluídas na programación Campus, Casa, Cidade: Laboratorios do cambio (apdo. 6 de esta memoria)

VISITA Á PLANTA DE RESIDUOS DE NOSTIÁN (A CORUÑA)

Visita guiada á planta de tratamento de residuos do Concello da Coruña e o Consorcio das Mariñas.

Explicarase o sistema de separación selectiva, o funcionamento da planta e o tratamento das dúas fraccións principais.

PUNTO DE PARTIDA DO AUTOBÚS:
Escola Politécnica Superior (C/ Mendizabal s/n), Campus de Esteiro

Hora de saída 15:30 h
Hora de chegada 19:30-20:00 h

Przas limitadas, segundo orde de inscrición (confirmarase por correo-e)
Inscricións ata o día 6 de novembro en oma@udc.gal

CAMPUS, CASA, CIDADE
LABORATORIOS DO CAMBIO

Visando para a
SUSTENTABILIDADE

VISITA Á PLANTA DE RESIDUOS DE NOSTIÁN (A CORUÑA)

Visita guiada á planta de tratamento de residuos do Concello da Coruña e o Consorcio das Mariñas.

Explicarase o sistema de separación selectiva, o funcionamento da planta e o tratamento das dúas fraccións principais.

PUNTO DE PARTIDA DO AUTOBÚS:
Rotonda do Campus de Elvía (Fac. Socioloxía e CC. da Comunicación), Campus de Elvía

Przas limitadas, segundo orde de inscrición (confirmarase por correo-e)
Inscricións ata o día 12 DE MAIO as 12h. en oma@udc.gal

5.2. *Semana Europea de Prevención dos Residuos*

Esta iniciativa ten como obxectivo promover e implantar durante unha semana (ano 2018 entre o 17 e o 25 de novembro) accións de sensibilización sobre a xestión sustentable de residuos. Pretende concienciar á sociedade sobre a prevención na xeración do lixo, fomentando tamén a reutilización de produtos e a reciclaxe de materiais.

Na páxina web da EWWR pode consultarse esta acción e visualizala no mapa europeo, no cal xa hai mais de 13.700 iniciativas rexistradas.

http://www.ewwr.eu/actions/project_archive_new/caracterizacion-de-residuos-na-facultade-de-ciencias-da-educacin.-exposicin-

A OMA sumouse a esta convocatoria levando a cabo unha serie de iniciativas na Facultade de Ciencias da Educación (FCCEE), que se mostran a continuación.

❖ 19 de novembro. Caracterización de residuos na FCCEE

O persoal bolsreiro da Oficina de Medio Ambiente e Green Campus realizou un estudo da composición das distintas fraccións do lixo nos puntos de recollida da facultade para o rexistro de datos na calidade de separación en orixe e a elaboración dunha exposición sensibilizadora.

A información completa dos informes pode consultarse na seguinte ligazón:

https://www.udc.es/export/sites/udc/galeria_down/sociedade/medio_ambiente/copostaxe/CaractResiduos.pdf_2063069239.pdf

❖ 19 de novembro – 23 de novembro. Actividades na FCCEE

- **Exposición do lixo** nos pasillos da FCCEE, con paneis informativos elaborados polo alumnado do centro con material reutilizado, e que recolleu tamén a mostra real da caracterización de residuos.
- **Xornadas informativas nas aulas** da FCCEE, sobre a recollida separada de residuos no modelo de compostaxe da UDC e do Concello da Coruña, a cargo do persoal da OMA.
- **Actividade de limpeza e clasificación de residuos** realizada polo alumnado de 3º B de Educación Primaria na Facultade. Esta actividade tivo continuidade ao longo do curso.

5.3. Áreas de compostaxe na UDC

Durante o curso 2018/2019 as áreas de compostaxe da UDC continuaron en funcionamento.

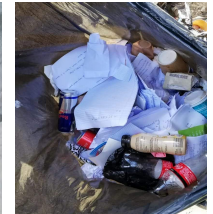
A maiores, fíxose a posta en marcha da área asociada ao comedor da Facultade de Economía e Empresa.

Tamén se ampliou a capacidade da área asociada ao comedor da Fac. de Ciencias. O mantemento de esta área foi levado a cabo por voluntariado ambiental da UDC.

5.4. Caracterización de residuos dos Campus de Elviña e A Zapateira

En abril o persoal bolseiro da OMA percorreu todas as illas de recollida de lixo dos Campus Elviña e A Zapateira, coa posterior elaboración de informes, fotográfico e de cuantificación de datos.

As imaxes mostran evidencias de mala separación en orixe

6. Febreiro Ambiental 2019

6.1. Introducción

Do 15 de febreiro ao 1 de marzo desenvolveuse a programación incluída no proxecto Educando para a sustentabilidade da UDC + Fundación Alcoa.

Toda a programación e detalles poden consultarse na seguinte ligazón:

https://www.udc.gal/gl/sociedade/medio_ambiente/curso/

Baixo o lema de Campus, Casa, Cidade: Laboratorios do Cambio, durante o mes de febreiro a comunidade universitaria e o público en xeral puido avanzar na formación nos conceptos básicos da sustentabilidade ambiental e social e desenvolver a súa capacidade para actuar naquelas cuestións hoxe prioritarias.

O programa contou con cinco módulos temáticos de participación:

A) Ciclo de Conferencias e aulas maxistras, programa extenso en temática ambiental de actualidade a cargo de persoas expertas.

B) Obradoiros de sustentabilidade, con horas de formación teórica e de traballo autónomo, dirixidos a grupos reducidos de participantes en diversos chamamentos de convocatoria.

C) Manchando as mans, módulo de traballo eminentemente práctico con visitas técnicas e actividades de campo.

D) Ciclo de Cinema ambiental, no que se contou con posterior debate e participación das persoas envoltas na produción e realización.

E) Exposicións, de visita libre en diferentes Facultades.

6.2. Conferencias

O ciclo de conferencias incluíu diferentes temáticas de actualidade con poñentes expertos no tema a desenvolver: Cambio climático, educación para a sustentabilidade, residuos, auga... A acollida deste ciclo mantivo en xeral unha asistencia por encima das 25 persoas e chegando á centena en algunhas delas mais relevantes. A programación completa foi a seguinte:

- 12 de Febreiro. **Investigación para a sustentabilidade nas Universidades:** Sandra Sofía Ferreira da Silva Caeiro, Inter-University Sustainable Development Research Programme (IUSDRP), Universidade Aberta de Lisboa *Facultade de Ciencias da Educación, Salón de Actos (Elviña).*
- 20 de Febreiro. **Antropoloxía da bicicleta e mobilidade sustentáble nas cidades.** Victoria Quintero. Dept. Antropoloxía Social, Psicoloxía Básica e Saúde Pública, Universidade Pablo de Olavide. *Facultades de Socioloxía e Comunicación, Salón de Graos (Elviña).*
- 21 de Febreiro **Factura da luz e mercado eléctrico.** Xosé Manuel Golpe. Técnico especialista en Enerxías renovábles, FAEPAC. *Universidade Sénior (Riazor)*
- 21 de Febreiro **Factura da luz e mercado eléctrico.** Xosé Manuel Golpe. Técnico especialista en Enerxías renovábles, FAEPAC. *Universidade Sénior (Riazor)*
- 21 de Febreiro **Actualidade na mobilidade da Coruña e a UDC: menos fumes.** Miguel Esteban Barredo (Concellería de Mobilidade, Concello da Coruña), Francisco García Campo (Asociación Mobi-Liza). *Facultade de Socioloxía e Ciencias da Comunicación, Salón de Graos (Elviña).*
- 22 de febreiro **Ecodeseño con plásticos:** M^a do Rosario Vidal Nadal. Catedrática Universitat Jaume I. Grupo Enx. do deseño. Materia “Produto e medio ambiente”. *Escola Universitaria de Deseño Industrial (EUDI-UDC), Aula de Audiovisuais (Esteiro).*
- 22 de Febreiro **Exercicio e saúde:** A prevención primaria e secundaria a través da prescrición do exercicio Fernando Ramos e Ana Lista Paz, UDC Daniel Catalán, Universidad Carlos III de Madrid Irene Cantarero, Universidad de Granada. *Facultade de Fisioterapia, Salón de Actos (Oza).*

- 25 de Febreiro **O papel da Educación Superior no Desenvolvemento Sustentáble.** ODS 2030: Rosa Bo Bonet. Decana Facultad de Filosofía y Ciencias de la Educación, Universidad de Valencia. *Facultade de Humanidades, Salón de actos (Esteiro).*
- 27 de Febreiro **A política europea de Economía Circular** Jean Pierre Hannequart. Presidente da Fundación para a Economía Circular. Ex-director do Instituto de Bruselas para a Xestión do Ambiente. *Facultade de Economía e Empresa, Salón de Graos (Elviña).*
- 28 de Febreiro **Enerxía, auga e residuos na UDC:** Jesús Giz, Técnico Superior de Mantementos da UDC Verónica Torrijos, Técnica da Oficina de Medio Ambiente da UDC. *Universidade Sénior (Riazor)*
- 28 de Febreiro **Contaminación luminosa. A noite é necesaria:** Martin Pawley. Coordinador GT Contaminación Luminosa da Agrupación Astronómica Coruñesa Ío. Premio FAAE 2018 á divulgación astronómica. *ETS de Camiños, Canais e Portos (Elviña)*

- 28 de Febreiro **Sustentabilidade e xacementos de emprego verde:** Luis M. Jiménez Herrero. Pdte. da Asociación para la Sostenibilidad y Progreso de las Sociedades (ASYPS), ex-Dir. do Observatorio de la Sostenibilidad de España. *Facultade de Ciencias do Traballo, Aula Magna (Esteiro).*

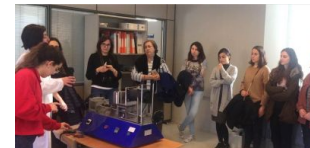

6.3. Obradoiros

Os obradoiros estiveron orientados ao traballo con pequenos grupos (<20 persoas), ofrecendo aulas teórico-prácticas a complementar con horas de traballo autónomo por parte do alumno/a, coa finalidade de afianzar os contidos aprendidos. Cada temática traballada contou co asesoramento e os relatorios en aula de profesores da UDC e de colaboracións doutras entidades.

- 18 de Febreiro **Ecoauditoría da auga no fogar e nos centros de ensino:** Manuel Soto. Director da Oficina de Medio Ambiente. Catedrático de Enxeñaría Química (UDC). *Facultade de Humanidades (Esteiro).*
- 19 de Febreiro **Reciclaxe: Recollida separada residuos. Obradoiro de compostaxe:** María R. Lafuente, Asociación Ecoloxista ADEGA. *Facultade de Ciencias da Educación, Aula -1/3 (Elviña).*
- 20 de Febreiro **Obradoiro de reciclaxe e reutilización de materiais plásticos:** Mª José Abad López e Ana Isabel Ares Pernas. Profs. da Escola Universitaria de Deseño Industrial, EUDI-UDC. *Centro de Investigacións Tecnolóxicas, Laboratorio de Plásticos (Esteiro).*

- 20 de Febreiro **Obradoiro de alimentación saudábel** Lidia Carballo Costa. Prof. de Nutrición da Fac. Fisioterapia, UDC *Facultade de Fisioterapia, Salón de Actos (Oza).*
- 25 de Febreiro **Resíduos, reciclaxe e compostaxe** María R. Lafuente. Asociación Ecoloxista ADEGA. *Terapia Ocupacional, Laboratorio vermello (Oza).*

6.4. Manchando as mans

O terceiro módulo do Febreiro Ambiental 2019 estivo composto por actividades eminentemente prácticas, visitas técnicas e saídas de campo.

- 15 de febreiro, **Visita ao Parque Eólico Experimental de Sotavento**. Actividade que deu inicio ao Febreiro Ambiental, cubrindo as 50 prazas dispoñíbeis. Sotavento é un referente na divulgación e educación enerxética na Galiza. Na visita orientada ao público universitario, explicouse a historia do parque e os seus aeroxeneradores, a experimentación dun coche eléctrico e o funcionamento dunha vivenda bioclimática.
- 21 de febreiro, **Ruta en bici Campus Elviña - Cidade**, coa Asociación Mobi-Liza. Neste roteiro no que participou unha dúzia de persoas, deuse a coñecer o percorrido do carril bici pola cidade da Coruña, e as mellores combinacións para chegar pedaleando ao Campus.
- 26 de febreiro, **Descuberta de contaminación acústica: Noise Capture Party**. Foi unha dobre xornada de mañá e tarde, na que participaron unhas 40 persoas traballando por equipos, levouse a cabo un mapeado de ruído nos Campus e na cidade da Coruña.

- 27 de febreiro, **Limpeza do entorno natural de Oza**, coa guía e asesoramento da Asociación Ecoloxista ADEGA, sobre como facer unha limpeza ecolóxica e sensibilizar sobre os hábitos de xeneración de residuos. Participaron 8 persoas voluntarias.
- 1 de marzo, **Limpeza da praia de Bens**, coa Asociación Mar de Fábula, deu remate a programación do Febreiro Ambiental 2019. Os resultados foron visíbeis: 2.200 litros en volume de lixo recollidos, entre eles 1.480 bastonciños dos ouvidos, e moitos outros hixiénico-sanitarios, retirados grazas a 20 persoas en 2 horas de traballo.

6.5. Ciclo de cine e exposicións

Ciclo de cinema ambiental: Proxeccións feitas no Edificio Normal da UDC, na súa Sala de Cinema. Cada día, a proxección estivo acompañada de posterior debate-coloquio dos asistentes coas persoas convidadas da realización e dirección dos documentais de temática de actualidade na problemática ambiental de Galiza.

- 26/02: **Queimar o monte.** Participación do seu Director Emilio Fonseca.
- 27/02: **Esquece Monelos.** Participación da equipa de Dirección e Realización, Marta Eiriz e Amal Nnechachi
- 28/02: **Paraíso roubado.** Participación do seu Director, Lukas Santiago, e Presidente da APDR, Antón Masa

Exposicións acollidas nas Facultades dos Campus de Elviña, A Zapateira e Esteiro durante o Febreiro Ambiental:

- **Enchufados ao Sol.** Facultade de Ciencias (A Zapateira).
- **A pegada ecolóxica na UDC.** Salón de Actos da Vicerreitoría do Campus de Esteiro (Ferrol).
- **Aproximación á mobilidade universitaria na Coruña.** Facultade de Socioloxía e Ciencias da Comunicación (Elviña)

7. Campañas de aforro de auga, enerxía e papel

7.1. Aforro de auga na UDC e ecoauditorías

- **Medidas para tomar nos centros da UDC co obxectivo de reducir o consumo de auga**

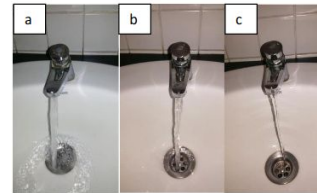
Se ben o consumo de auga na UDC mostra unha caída gradual no tempo, na actualidade continuamos a ter un consumo elevado. Aínda superamos os 60 millóns de litros cada ano!

É por iso que a UDC promove a adopción de diferentes medidas para reducir o consumo e mellorar a eficiencia do uso da auga.

A seca de 2017 foi un aviso claro sobre a importancia de reducir o consumo de auga. Nos primeiros meses de 2019 volvemos a ter un inverno moi seco. O Cambio Climático é unha realidade que non podemos esquecer, e a mellor adaptación é facer un uso máis eficiente da auga que nos chega desde os ríos da nosa comarca.

O programa conta con tres elementos básicos de actuación, que se poden clasificar segundo o seu custo económico:

1. Medidas sen custo económico: **Axuste do caudal mediante chave.**
Unha billa de pulsador pode descargar até 5 litros de auga cada vez!
Nós podemos facer que non pase de 0,5 litros:

- a. Caudal moi excesivo (10-15 L/min)
- b. Caudal excesivo (5-10 L/min)
- c. Caudal adecuado (2-4 L/min): é o noso obxectivo, a regular mediante chave.

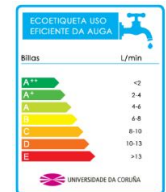
Con este axuste redúcese o consumo en **máis do 50%**

2. Medidas de baixo custo: **Instalar aireadores eficientes, arraxar chaves.** A UDC está a arraxar moitas chaves para facilitar a redución do consumo de auga. Unha vez arraxadas, precísase a colaboración de todxs para manter o caudal no óptimo.

3. Medidas de custo medio/alto: Muda de billas e cisternas de dobre carga, descarga interrompida, ou outros **sistemas aforradores de auga.**

O uso responsábel da auga é un obxectivo que debemos compartir toda a comunidade universitaria. Para sermos conscientes deste obxectivo, compre termos **información ben visible** en cada lugar onde se aplicaron medidas.

- **Ecoauditorías de auga nos centros da UDC**

As medicións de caudais para o control e seguimento do consumo da auga das billas son levadas a cabo polas persoas bolseiras da OMA.

O procedemento consiste en medir o caudal da billa e regulalo mediante a chave. Ademais instálanse perlizadores ecoeficientes cando o modelo de billa é compatíbel. Anótanse as incidencias e encárgase o arranxo das chaves avariadas. Colócase ben visíbel o indicativo de *Uso eficiente da auga*. Finalmente, elabórase o informe para cada centro, que se actualiza cada campaña de ecoauditorías de auga.

Durante o curso 2018/2019 fixéronse ecoauditorías de auga en todos os centros do Campus de Esteiro (Ferrol), Facultades de Economía e Empresa, Socioloxía, Dereito e Ciencias da Educación (Elviña), ETS Náutica e Máquinas (Riazor).

Algúns resultados poden verse nas seguintes imaxes:

ANUARIO							EPS		DATA					
BOLIVIANA PATH					DATA									
Ruta	Tipo de libro	Cantidad anterior (libro)	Cantidad posterior (libro)	Activaciones	Notas	Cierramos	Cantidad anterior (libro)	Cantidad posterior (libro)	Activaciones	Notas	Cierramos			
PLANILLA 1 1 001 Reputar 10.0 0.0 2 002 Polular 0.2 0.4 3 003 Polular 7.0 3.7 4 004 NoCl 160.0 157.7							Compartimos los perfiles de los participantes sobre el sistema de pago. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Compartimos los perfiles de los participantes sobre el sistema de pago. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Compartimos los perfiles de los participantes sobre el sistema de pago. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Compartimos los perfiles de los participantes sobre el sistema de pago. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a		15.3 0.0 6.7 2.3		Clase estrota Clase estrota Acción de Clase Acción de Clase		Página 6 a la 2.1a Página 6 a la 1.1a Página 6 a la 1.1a Página 6 a la 1.1a	
PLANILLA 1 5 001 Reputar 10.0 10.0 6 002 Polular 10.0 10.0 7 003 Polular 0.2 0.2 8 004 NoCl 160.0 157.7							Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a		19.2 0.0 6.7 2.3		Clase estrota Clase estrota Acción de Clase Acción de Clase		Página 6 a la 2.1a Página 6 a la 1.1a Página 6 a la 1.1a Página 6 a la 1.1a	
PLANILLA 1 9 001 Reputar 10.0 10.0 10 002 Polular 10.0 10.0 11 003 Polular 0.2 0.2 12 004 NoCl 160.0 157.7							Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a		2.3 0.0 6.7 2.3		Acción de Clase Acción de Clase Acción de Clase Acción de Clase		Página 6 a la 2.1a Página 6 a la 1.1a Página 6 a la 1.1a Página 6 a la 1.1a	
PLANILLA 1 13 001 Reputar 10.0 10.0 14 002 Polular 10.0 10.0 15 003 Polular 0.2 0.2 16 004 NoCl 160.0 157.7							Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a		10.0 0.0 6.7 2.3		Clase estrota Clase estrota Acción de Clase Acción de Clase		Página 6 a la 2.1a Página 6 a la 1.1a Página 6 a la 1.1a Página 6 a la 1.1a	
PLANILLA 1 17 001 Reputar 10.0 10.0 18 002 Polular 10.0 10.0 19 003 Polular 0.2 0.2 20 004 NoCl 160.0 157.7							Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a Clase estrota. Ver Notas de la Página 6 a la 1.1a		0.0 0.0 6.7 2.3		Clase estrota Clase estrota Acción de Clase Acción de Clase		Página 6 a la 2.1a Página 6 a la 1.1a Página 6 a la 1.1a Página 6 a la 1.1a	

As ecoauditorías repítese varias veces durante o curso, co fin de comprobar que as billas axustadas mediante chave manteñen o caudal no óptimo da campaña de aforro de auga da UDC.

7.2. Aforro de papel na UDC

- Co nome de *Re-utilizando: 2 caras, 2 usos*, a campaña de aforro de papel na UDC continuou a instalarse en todos os centros Green Campus da UDC. Sitúanse caixas acondicionadas co indicativo da Campaña en zonas comúns das facultades, convidando as persoas usuarias a deixar o papel que tirarían no lixo pero que aínda ten unha cara sen usar, e ao mesmo tempo, é unha fonte de abastecemento para quen queira darlle uso a este tipo de papel.
- Obradoiros de elaboración de cadernos *Re-utilizando*: A partir de traballos encadernados cedidos por profesorado de diferentes titulacións, eliminando sempre a información persoal dos mesmos, organízanse obradoiros colaborativos nos que as persoas participantes poden levar para as súas casas.

8. Outras actividades

8.1. Proxecto Ríos e Limpeza Simultánea de ríos

Na XI **Limpeza Simultánea de Ríos** (28/09/2018) participaron máis de 500 persoas, recollendo máis de 6 toneladas de lixo en 30 ríos do país. A OMA sumouse a esta convocatoria á que 25 persoas voluntarias da UDC se deron cita na rotonda do Campus de Elviña para limpar a contorna do río Lagar ao seu paso polo Campus. Na UDC recolléronse uns 100 kg de lixo en 2h de traballo.

O **Proxecto Ríos** é unha iniciativa de concienciación, educación e participación cidadá en defensa dos nosos ríos. A OMA participa anualmente nas campañas de inspección de outono e primavera, nas que o

voluntariado universitario se encarga do estudo físico, químico e biolóxico do río Lagar. No presente curso as convocatorias foron: 24/10/2018, 1, 3 e 4 /04/2019, sumando 96 participantes e obtendo un resultado de *calidade da auga moderada*.

8.2. Fornos solares e VII Encontro Solar

- **Obradoiro de construción de fornos solares:** a cargo de Rosalía Bello, quen explicou as bases da enerxía solar e as súas posibilidades na cocíña, e entre as 12 persoas participantes se construíron diferentes modelos de fornos para empregar na posterior convocatoria de Encontro solar.

- **VII Encontro Solar da UDC:** coa participación de Rosalía Bello, Jesús Giz, ADEGA e a Escola de Imaxe e Son de Somo, estímase que por esta xornada de xantar colectivo, visitas técnicas e experimentación da enerxía solar pasaron unhas 100 persoas, co funcionamento de unhas 50 cocíñas e fornos solares.

8.3. Outras exposicións

- A noite é necesaria.

A cargo da *Agrupación Astronómica Coruñesa Ío*, estivo aberta ás visitas durante o mes de marzo na ETSECCP e no de abril na ETSAC, contando coa guía de Martin Pawlin como divulgador da Agrupación.

- Panel da limpeza de praias

A partir da primeira limpeza de praias do curso, feita en outubro de 2018, o persoal bolseiro da OMA elaborou un panel co lixo mais representativo atopado, co obxectivo de sensibilizar á comunidade universitaria sobre os hábitos cotiás e depósito do lixo nos contedores adecuados para evitarmos que todo o atopado chegue ao mar.

A exposición rotou polos centros Green Campus dos Campus de Elviña e A Zapateira entre os meses de novembro a febreiro.

- Unha invasión silenciosa: A biodiversidade baixo ameaza

A cargo da *Asociación ecoloxista ADEGA*, entre o 6 e o 15 de marzo localizouse no Campus de Esteiro esta exposición sobre as especies exóticas invasoras.

8.4. Presentación ao Reto circular universitario Ecoembes

Un dos grupos da UDC presentados a este concurso de retos para a Economía Circular, estivo integrado por dúas bolseiras da OMA, Eva Doce e Rosa Fernández. Co nome de **Gal4Green**, conseguiron chegar até a última fase de selección.

O traballo incluíuse no reto: *Como poderíamos conseguir que os e as cidadáns reciclasen mais e mellor?*, desenvolvendo unha iniciativa de ambientalización de festas: **Festivais creadores de conciencia**.

8.5. I Edición dos Premios UDC Sustentabilidade

Con esta convocatoria, a Vicerreitoría de Economía, Infraestruturas e Sustentabilidade, a través da Oficina de Medio Ambiente (OMA-UDC), contribuíu ao recoñecemento dos traballos que conseguiron un mellor coñecemento e á adopción de medidas e prácticas de sustentabilidade. Os premios dividíronse en dúas modalidades:

1. Premio aos traballos fin de grao da UDC que mellor integraron as dimensións da sustentabilidade nos seus proxectos
2. Premio aos mellores traballos fin de mestrado da UDC que mellor integraron as dimensións da sustentabilidade nos seus proxectos

A convocatoria tivo moi boa acollida entre a comunidade universitaria, presentándose un total de 28 estudantes, con repercusión na prensa do día da entrega de premios, que pode seguirse na seguinte ligazón da UDC-TV: <https://tv.udc.gal/video/5d075ebe11cad1ea1c8b46ad>

8.6. Renovación das hortas comunitarias da UDC e horta das persoas bolseiras da OMA asociada ao comedor universitario da Facultade de Ciencias

No sorteo público do 25/02/2019 a comisión xestora das hortas comunitarias do Campus de Elviña fallou a resolución do concurso de acceso ao uso das hortas para a convocatoria de 2019.

Ademais, durante o curso 2018/2019 o persoal bolseiro da OMA levou a cabo as tarefas de coidado da horta asociada ao comedor de Ciencias, onde plantaron e tamén colleitaron, aprendendo sobre a agricultura ecolóxica no Campus da UDC.

9. Programa Green Campus

O Green Campus é un programa que recolle as actuacións universitarias para a promoción e preservación do medio ambiente. Dito programa está impulsado pola *Foundation for Enviromental Education* (FEE), que en España xestiona a *Asociación de Educación Ambiental e do Consumidor* (ADEAC).

A UDC sumouse a este programa no ano 2014 e desde entón continúa a sumar centros de participación. En cada centro distínguense fases de implementación, conseguíndose o distintivo da bandeira verde naqueles centros que melloraron e cumpriron os obxectivos de sustentabilidade ambiental no centro.

Os centros da UDC que na actualidade se inclúen no programa Green Capus son: Facultade de Ciencias, Ciéncias da Saúde, Ciencias da Educación, Economía e Empresa, Filoloxía, Ciencias do Deporte e a Educación Física, EU Arquitectura Técnica, ETS Arquitectura, ETSE Camiños, canais e portos, Campus de Esteiro en conxunto (baixo a nomenclatura Green Campus Ferrol), a ETS Náutica e Máquinas e os centros NORMAL e CUR.

As actuacións concretas nos centros Green Campus xiran ao redor de dez áreas principais:

1. Optimización do consumo de auga e enerxía.
2. Redución da xeración de residuos e recollida separada.
3. Atención preferente aos residuos de aparatos eléctricos e electrónicos (RAEE).
4. Contaminación atmosférica, acústica y lumínosa
5. Mobilidade sostenible.
6. Alimentación saudable.
7. Biodiversidade.
8. Compra verde, comercio xusto e consumo responsable.
9. Participación, sensibilización e voluntariado ambiental.
10. Ambientalización curricular da docencia e da investigación.

Toda a información dos programas Green Campus da UDC poden consultarse na seguinte ligazón:

https://www.udc.gal/gl/sociedade/medio_ambiente/GreenCampus/

10. Cronograma, participación e avaliación das actividades

10.1. Cronograma segundo a tipoloxía de actividade desenvolta durante o curso 2018/2019

Febreiro Ambiental
Voluntariado
Conferencias/charlas
Obradoiros
Visitas/saídas
Non lectivo/Exames

Nota: Os días con dúas cores indican que foron realizadas dúas actividades no mesmo día.

OUTUBRO

L	M	Mé	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

NOVEMBRO

L	M	Mé	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

DECEMBRO

L	M	Mé	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

XANEIRO

L	M	Mé	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

FEBREIRO

L	M	Mé	X	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

Febreiro Ambiental

Voluntariado

Conferencias/charlas

Obradoiros

Visitas/saídas

Non lectivo/Exames

MARZO

L	M	Mé	X	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

ABRIL

L	M	Mé	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

MAIO

L	M	Mé	X	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Febreiro Ambiental

Voluntariado

Conferencias/charlas

Obradoiros

Visitas/saídas

Non lectivo/Exames

10.2. Participación nas actividades durante o curso 2018/2019

Mantívose a asistencia ás actividades propostas pola OMA ao longo do curso 2018/2019. Especialmente contou con elevada participación a aplicación web elaborada pola OMA e o Emapic (iniciativa tecnolóxica que xorde do cartoLAB, o Laboratorio de Cartografía da ETSECCP da UDC). Durante o presente curso académico rexistráronse un total de 454 entradas.

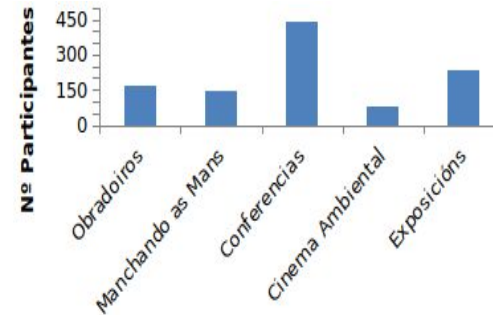
Tamén tiveron moi boa acollida as exposicións itinerantes por diferentes centros dos campus da Coruña e de Ferrol. Concretamente estímase en mais de 200 visitantes á Exposición sobre a Pegada Ecolóxica, editada pola OMA con datos actuais da pegada da UDC do 2016, e á Exposición sobre a enerxía solar, co título de *“Enchufadxs ao sol”*, cedida pola asociación ecoloxista ADEGA.

A terceira actividade tipo en éxito de participación foron as conferencias sobre temáticas medioambientais organizadas na programación do Febreiro Ambiental, conseguindo algunhas delas completar o aforo das salas con mais de 100 postos.

Por outra banda, as actividades tipo Obradoiros (marcados na gráfica da seguinte páxina como “OBR”) son convocatorias con límite de prazas orientadas a pequenos grupos (habitualmente entre 5 e 20), nos que se combina o traballo de experimentación individual e en grupo, podendo completar a actividade con traballo autónomo.

Isto acontece tamén coas actividades de visitas técnicas e do módulo Manchando as Mans incluído no Febreiro Ambiental, nas que na maioría dos casos se completaron as prazas ofertadas.

Porén, houbo actividades, algunhas delas de voluntariado ambiental, que contaron con un número reducido de participantes.

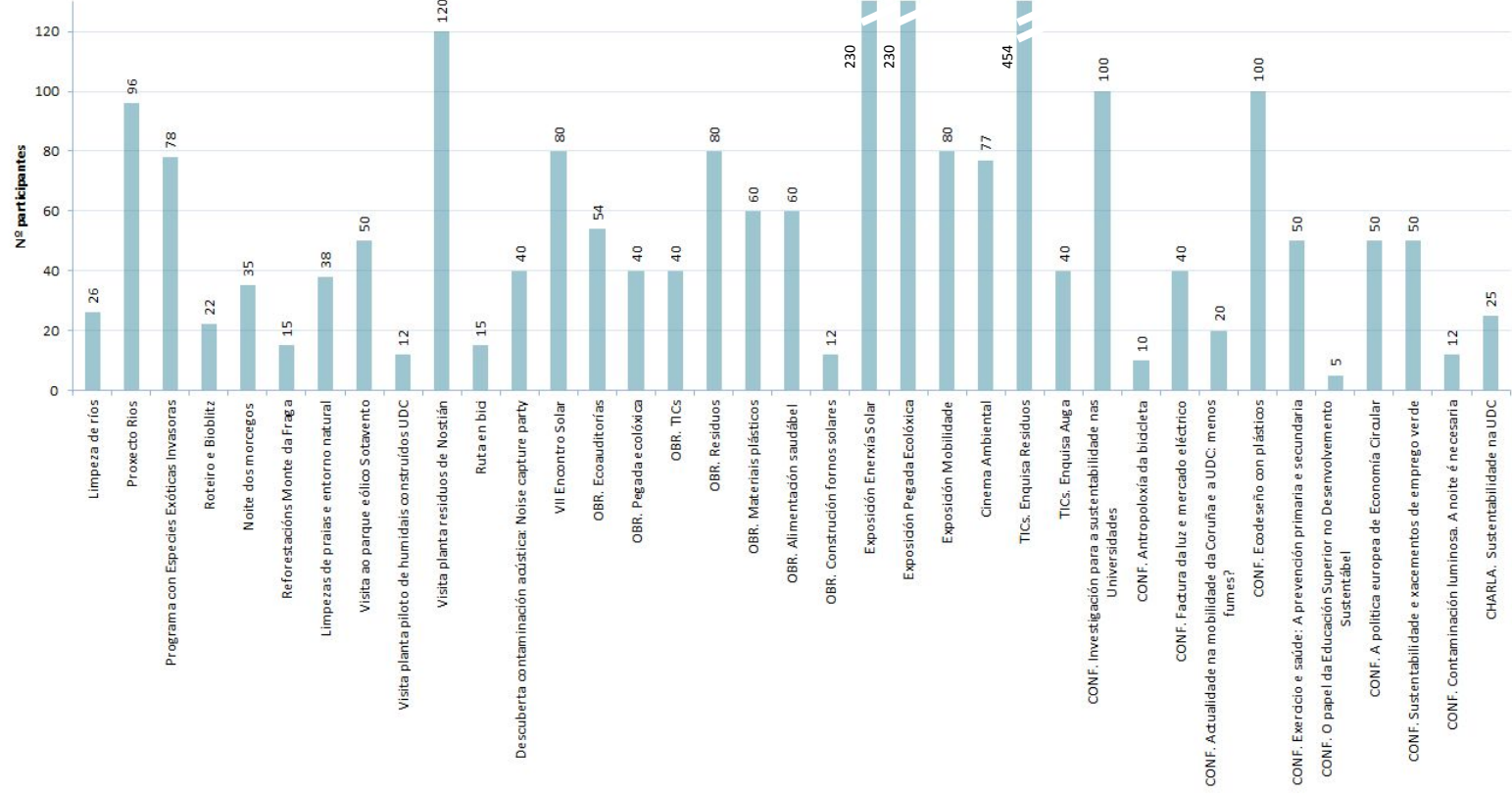
Gráfica que mostra a participación no Febreiro Ambiental, iniciativa que en só 15 días sumou 1.057 persoas asistindo a algunha das actividades organizadas.

O número total de participantes ascendeu a **2.376 persoas**, das que case o 60% consistiu en asistencia presencial ás actividades organizadas, e o restante 40% repartíuse no rexistro de participación nas enquisas de sustentabilidade elaboradas pola OMA+Emapic e a asistencia ás exposicións itinerantes polos centros da UDC.

Na páxina seguinte móstranse as actividades organizadas durante o curso 2018/2019 e o número de participantes en cada unha delas.

Gráfica: Nº de participantes en cada actividade do curso 2018/2019

Móstranse participantes por actividade: unha mesma persoa participante puido ter participado en varias actividades, contabilizándose o número total de asistencias.

10.3. Avaliación das actividades do curso 2018/2019

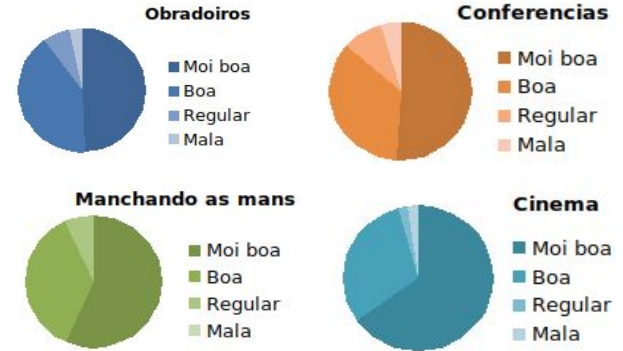
- Avaliación das actividades da OMA por parte das persoas participantes

Avaliouse por separado cada actividade incluída no Febreiro Ambiental, e o Programa de préstamo de bicicletas, obtendo:

Programa de préstamo de bicicletas UDC	20 Respostas	★★★★☆ Media: 4,50 sobre 5 puntos
Febreiro Ambiental 2019	54 Respostas	★★★☆☆ Media: 3,48 sobre 4 puntos

Obtendo unha valoración da acollida e interese da comunidade universitaria aos diferentes módulos de participación e actividades.

A percepción “Boa” e “Moi Boa” ascendeu ao 86-94% das persoas enquisadas. O resultado foi o que se mostra nas gráficas a continuación:

- Avaliación das persoas bolsseiras da OMA e Green Campus

Ao remate da bolsa, realizouse unha enquisa detallada con diferentes aspectos: Dirección e coordinación desde a OMA, desde os Green Campus e desde a Vicerreitoría de estudantes. Tamén se avaliou a implicación de cada persoa bolsseira nas súas tarefas e nas competencias adquiridas. O resultado conxunto desta avaliación mostrou moi boa percepción do estudiantado que gozou no curso 2018/2019 da bolsa OMA-Green Campus, obtendo a cualificación de 4,3 sobre 5 puntos na valoración global.

11. Novas da OMA nos medios de comunicación

As actividades da OMA durante o curso 2018/2019 tiveron repercusión mediática, algunhas das publicacións en xornais son os recortes que se mostran a continuación:

La Opinión A Coruña

La Universidad se suma a la alerta por el clima

La institución se adhiere a la declaración del estado de emergencia ecológica en coincidencia con el Día Mundial del Medio Ambiente

J.M.G. | 05.06.2019 | 19:27

Una propuesta de los representantes del alumnado en la última sesión del claustro se tradujo el miércoles en la aprobación por el Consejo de Gobierno de la Universidad da Coruña de la adhesión a la Declaración del Estado de Emergencia Climática y Ecológica. La iniciativa, que recibió un respaldo unánime, se produjo en la víspera de la celebración del Día Mundial del Medio Ambiente y supone el cumplimiento del compromiso del rector, Xosé R. Calvo, de impulsar la sostenibilidad.

Los alumnos galardonados con los Premios Sostenibilidad, con el rector Xosé R. Calvo.

ACORUÑA

La UDC premia la sostenibilidad y se une a la urgencia climática

La Universidade da Coruña anuncia su adhesión al Estado de Emergencia Climática en el Día Mundial del Medio Ambiente

360
FERROL360.ES

Las virtudes de la energía solar se exhiben en el campus de Esteiro

FERROL360 | Sábado 27 octubre 2018 | 00:00

FERROL

La Universidad coruñesa aspira a ondear la bandera «Green Campus» en Ferrol

Hasta el momento, en España solo ha obtenido esta bandera el campus de Pontevedra

TELEVISIÓN DE GALICIA

Á carta | TVG en directo | Programación | Programa

Telexornal Mediodía

Telexornal mediodía

31/05/2019 14:30 h

La Opinión A Coruña

La Oficina de Medio Ambiente de la Universidad organiza una limpieza en Bens

09.06.2019 | 21:36

La Oficina de Medio Ambiente de la Universidad, junto a Mar de Fábula y Adega, organizó una limpieza en la playa de Bens con motivo del Día Mundial de los Océanos. Aunque inicialmente estaba prevista para el viernes, se trasladó al sábado y las más de 30 personas que participaron

La Voz de Galicia

ACORUÑA

Ingeniería verde para el rural gallego

Una titulada de la Politécnica de Serantes gana un premio por un estudio que propone aprovechar los excrementos de las vacas para producir energía limpia en las granjas

Maria Fandiño, en el centro, junto a los titulares de la Politécnica de Serantes, por el que ha obtenido el galardón. - EFEA

BEATRIZ ANTÓN
FERROL, LA VOZ 10/06/2019 12:20 H.

Maria Fandiño (Curtis, 1996) tiene dos pasiones: la electrónica y el campo. Creció en una pequeña explotación ganadera de la

Dale la vuelta a tu
HUBO LEC

FERROL CIUDAD

Una muestra sobre las aplicaciones del sol para cocinar en el campus de Ferrol

Se podrá visitar de 09.00 a 14.00 y de 17.00 a 21.00 horas hasta el próximo miércoles

La Voz de Galicia

LA VOZ
FERROL, 09/11/2018 20:48 H

EXPOSICIÓN SOBRE ENERGÍAS LIMPIAS

Cocinando con el sol en el campus

Juan Vello, profesor do CIFF Someso de A Coruña, impartió ayer un taller sobre cocina solar a alumnos del campus de Ferrol. Para ello, el docente echó mano de los aparatos que estos días se han exhibido en la exposición.

FERROL

Jueves, 15 de noviembre del 2018

La Voz de Galicia

Oficina de Medio Ambiente
UNIVERSIDADE DA CORUÑA
VICERREITORIA DE ECONOMÍA, INFRAESTRUTURAS E SUSTENTABILIDADE